

meddelad i Stockholm

SÖKANDE

Sjöfartsverket, 601 78 NORRKÖPING

Ombud: verksjuristen Roger Johansson, adress som ovan

SAKEN

ändring av villkor i tillståndsdom av den 29 juli 1994, DVA 77, och 18 maj 1995,
DTV 10

DOMSLUT

Tillstånd

Med avvikelse från vad i vattendomstolens dom den 29 juli 1994, DVA 77, under rubriken Villkor, punkt 1, föreskrivits lämnar vattendomstolen sökanden tillstånd att slutföra den muddring som avses i ansökan under april månad 1997.

Avgifter

Sökanden skall senast den 4 april 1997 till Fiskeriverket erlägga ett engångsbelopp på femtusen (5 000) kronor att användas för främjandet av fisket i Mälaronrådet och Södertäljeviken.

Verkställighet

Vattendomstolen förordnar att i denna dom lämnat tillstånd får, på villkor som anges i 13 kap 50 § första stycket vattenlagen, tas i anspråk även om domen därom inte har vunnit laga kraft. Sökanden behöver därvid enligt 22 kap 3 § samma lag inte ställa någon säkerhet.

Stockholm 14/4.97/rl

ANSÖKAN

Ansökningshandling daterad den 13 februari 1997, se domsbilaga 1. Sökanden har vid huvudförhandlingen den 18 mars 1997 ändrat yrkandena till att sökanden skall ges rätt att genomföra muddringsarbeten fram till senast den 30 april 1997. Sökanden har också yrkat att vattendomstolen meddelar verkställighetsförordnande. Sökanden har vidare tillagt: Muddringsarbetena i område 3 Linasundet (aktsid. 14) har återupptagits och var den 18 mars 1997 utförda till en tredjedel. Dessa arbeten tog 5 dagar i anspråk. Det är sökandens avsikt att slutföra muddringsarbetena i område 3 Linasundet under mars månad 1997. Därefter skall muddringsarbetena i område 1 och 2 utföras under april månad 1997. Om muddringsarbetena inte får utföras fram till den 30 april 1997, enligt ansökan, måste arbetena anstå till oktober 1997, vilket innebär onödigt stora kostnader för t ex nyetablering. En fördröjning till oktober 1997 är även till men för miljön. - Eftersom muddringsarbetena som återstår utgör slutfasen i muddringsarbetena är det endast en liten del av den totala mängden massor som återstår att arbeta med. Dessa återstående massor är även de renaste massorna, vilka ska täcka över de tidigare muddrade förorenade massorna. Inverkan på miljön av de återstående muddringsarbetena, som skall utföras under den begärda förlängda tiden, är således marginell.

ERINRINGAR OCH SYNPUNKTER

Fiskeriverket, utredningskontoret i Jönköping, har anfört bl a: Den biologiska aktiviteten är nedsatt under vinterhalvåret. Tungmetaller som frigörs vid muddring löper då mindre risk att bindas och spridas i näringskedjan och då även till fisk. En förlängd muddringstid till 18 maj medför genom sedimentspridning även negativ påverkan på olika fiskarters lek, som i stor utsträckning sker under april. - Sökanden bör om möjligt slutföra arbetena i och med april månads utgång. - Det förutsätts att område 3 muddras först. Muddring av områdena 1 och 2 medför mindre påverkan, då massorna här är fastare. - De senarelagda arbetena medför ytterligare skada på allmänt fiske. Det föreslås därför, att sökanden enligt 10:5 VL åläggs utge 5 000 kr som engångsbelopp. Pengarna skall användas till kompensationsåtgärder för fisket i Mälaronrådet och Södertäljeviken.

Sökanden har anfört: Sökanden avser att slutföra arbetena i och med april månads utgång och att muddra i område 3 Linasundet först. Även om sökanden menar, med hänsyn till vad som redan utbetalats till fiskeriverket, att den föreslagna summan är väl stor medger sökanden att utge 5 000 kr enligt 10 kap 5 § vattenlagen.

Botkyrka kommun har anfört att Sjöfartsverket bör ges rätt att genomföra muddringsarbeten fram till och med vecka 18, 1997-05-04, under förutsättning att skyddsåtgärder vidtas vid muddringsplatsen för att förhindra förhöjd grumlighet.

Länsstyrelsen i Stockholms län har anfört: Länsstyrelsen anser att det är viktigt att arbetena utförs i ett sammanhang och motsätter sig inte att förlängning av tiden medges. Arbetena skall dock vara avslutade den 30 april 1997. - Erfarenheterna från den gångna vinterns muddringar är att det är muddringen som medför de största olägenheterna och spridning av grumling. Genom visst läckage från Mälaren och tappning via Maren drivs grumlingen ut i Hallfjärden. Miljöförvaltningen och Länsstyrelsen har påpekat detta vid möte med Sjöfartsverket som lovat försöka åtgärda läckaget genom slussen. Länsstyrelsen anser att som villkor för fortsatt muddring skall tillloppet till Maren sättas igen under tiden muddringen pågår och läckaget genom slussen minskas så mycket som möjligt.

Södertälje kommun, miljöförvaltningen, har anfört: Kommunen ansluter sig till vad länsstyrelsen föreslagit om att sätta igen tillloppet till Maren under den återstående tiden för muddringsarbeten till hindrande av att grumlingarna sprider sig genom en trumma in i Maren. Kommunen är därvid medveten om att en sådan åtgärd kräver ändring av vattendomstolens dom den 20 oktober 1989. Kommunen vill att sökanden skall åläggas åtgärda slussarna så att läckaget minskas så mycket som möjligt. Det är sjöfartsverket som ansvarar för skötseln av slussen.

Sökanden har anfört: Sökanden konstaterar att ingen av dem som yttrat sig haft något att erinra mot förlängningen till den 30 april 1997. Sökanden ifrågasätter att de föreslagna skyddsåtgärderna är ändamålsenliga med hänsyn till att den mängd massor som återstår att muddra är ringa jämfört med den mängd massor som redan bortförts. Arbetena i område 1 kan inte på något sätt påverka förhållandena i Maren. Arbetena i område 2 ska utföras under april månad 1997 medan arbetena i område 3 ska vara slutförda under mars månad 1997. Massorna från områdena 1 och 2 innehåller betydligt fastare massor, varför grumlingsbesvaren från dessa arbetsområden blir mindre. Ifråga om avstängning av tillloppet till Maren under muddringen är sökanden beredd att diskutera med Stockholm Vatten Aktiebolag om det finns någon möjlighet, om så befinner sig ändamålsenligt, att stänga till tillloppet till Maren. Sökanden har observerat att slussen läcker och påbörjat ett detaljprojekteringsarbete med syfte att renovera slussen.

Sådana arbeten avses påbörjas sommaren 1997. - Sökanden avser inte att ändra på den arbetsmetodik som föreskrivits i tidigare domar av vattendomstolen och vattenöverdomstolen. Sökanden menar, när så kort tid kvarstår för arbetena, att det knappast är ekonomiskt eller ändamålsenligt att utföra muddringarna och deponeringen med skärm/gardiner.

DOMSKÄL

Tillåtligheten av den sökta villkorsändringen har inte satts i fråga. Vattendomstolen finner hinder mot tillstånd till ändringen inte möta på grund av bestämmelserna i 3 kap vattenlagen och i lagen om hushållning med naturresurser m m.

Länsstyrelsen och miljöförvaltningen har yrkat att vattendomstolen som ytterligare villkor skall föreskriva att tilloppet till sjön Maren sätts igen under tiden då muddring pågår och att läckaget genom slussen minskas så mycket som möjligt. Det är känt att Stockholm Vatten Aktiebolag ansvarar för Mälarens reglering med SMHI som kontrollant. Regleringsrättsinnehavaren kan inte i detta mål åläggas någon åtgärd som påverkar Mälarens reglering. Någon effektivare minskning av läckaget genom slussen torde inte heller kunna åstadkommas om inte slussen renoveras. Av redogörelse från sökanden vid huvudförhandlingen framgår att under april månad kommer endast återstå muddringsarbeten i områdena 1 och 2. Dessa områden innehåller fastare och renare massor varför besvären med grumling blir begränsade. Med dessa förutsättningar är det inte motiverat att föreskriva särskilda villkor utöver de aktsamhetskrav m m som sökanden enligt gällande domar har iakttaga. Det är givetvis av godo om sökanden kan träffa överenskommelse med regleringsrättshavaren om att tillfälligt få avskärma Maren. Vattendomstolen utgår också från att sökanden tillser att slussportarna inte onödigtvis står öppna.

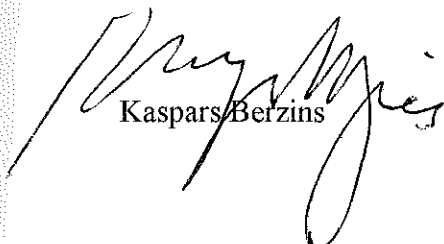
De villkor och föreskrifter som mot angiven bakgrund bör gälla för tillståndet framgår av domslutet.

Skäl synes föreligga för meddelande av verkställighetsförordnande enligt 13 kap 50 § 1 st vattenlagen.

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE, se domsbilaga 2.

Överklagande senast den 24 april 1997.

På domstolens vägnar:

Kaspars Berzins

/Sven Bengtsson

I detta avgörande har deltagit, rådmannen Kaspars Berzins, ordförande, fastighetsrådet Sven Bengtsson som teknisk ledamot samt nämndemännen Bengt Danfors, Järna, och Bertil Ogenstam, Tumba

Domen är enhällig.

SJÖFARTSVERKET
Stab Juridik

Handläggare, direkttelefon
Roger Johansson, 011-19 13 06

domsbilaga 1

1 (5)

Datum
1997-02-13

Vår beteckning
190201-9340290

Ert datum

Er beteckning

Stockholm tingsrätt
Vattendomstolen

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avd 9. Vattendomstolen

Ink 1997-02-14

Akt. VA 9/97

Aktbil. 1

Ansökan om ändring av villkor i tillståndsdom

Sökande

Sjöfartsverket, 601 78 NORRKÖPING

Ombud

Verksjuristen Roger Johansson, adress enligt ovan

Saken

Ansökan om ändring av villkor i tillståndsdom enligt 15 kap. 8 §
vattenlagen (1983:291)

Med stöd av bifogade fullmakter, bilaga 1-2, inges härmed ansökan
om ändring av villkor i tidigare meddelad tillståndsdom enligt
följande:

Yrkande

Sjöfartsverket yrkar att vattendomstolen måtte medge ändring av ett
villkor för Sjöfartsverkets tillstånd som lämnades i vattendom
1994-07-29 nr DVA 77 samt 1995-05-18 nr DTV 10 genom att
Sjöfartsverket ges rätt att genomföra muddringsarbeten fram till och
med veckan den 12-18 maj 1997, d.v.s. med sju veckor efter den 31
mars. Sjöfartsverket hemställer om en skyndsam handläggning av
målet.

Datum
1997-02-13

Vår beteckning

Grunden för yrkandet

Den av Sjöfartsverket anlitade entreprenören har inte hunnit utföra samtliga muddringsarbeten innan isläggningen. Fördelarna av att arbetet får utföras enligt denna ansökan överväger kostnaderna, skadorna och olägenheterna av det. Det skulle innebära olägenheter för både Sjöfartsverket och miljön om arbetena inte slutförs under första halvåret 1997. Enligt 15 kap. 8 § vattenlagen får vattendomstolen ändra bestämmelserna i en tillståndsdom på ansökan av tillståndshavaren.

Omständigheter till stöd för yrkandet

Bakgrund

Sjöfartsverket ansökte om tillstånd till breddning och fördjupning av farleden i och i anslutning till Södertälje kanal, Södertälje kommun m. m. den 18 maj 1995. I dom den 29 juli 1994, nr DVA 77, meddelade Stockholms tingsrätt tillstånd för Sjöfartsverket att muddra i Igelstaviken, muddra och sponta nordväst motorvägsbron, rensningsmuddra i Marens södra ände, muddra och sponta norr om slussen, rensningsmuddra i Linaviken samt deponera muddermassorna i djuphåla sydost Skorvan, allt i huvudsaklig överensstämmelse med ansökan, såsom den slutligt utformats, och till ansökan hörande ritningsmaterial och andra handlingar. Tillståndet förenades med olika villkor bl. a. att muddring endast får ske under vinterhalvåret (oktober - mars). Under rubriken erinringar i domen redogjordes för ett yttrande från Fiskeriverket, utredningskontoret i Jönköping. Enligt yttrandet ifrågasattes inte vattenföretagets tillåtlighet. Däremot uppställdes som villkor bl. a. att "Muddringen utföres under vinterhalvåret (oktober - mars) för att så långt som möjligt förhindra att tungmetaller kommer in i näringsväven. Skadeverkningarna av sedimentspridningen i övrigt minimeras därvid också" (sidan 5 i dom nr DVA 77). Domen överklagades till Vattenöverdomstolen. Vid överprövningen ändrade inte domstolen på domen avseende villkoret för när muddring får ske (dom 1995-05-18 nr DTV 10 i mål TV1434/94), bilaga 3.

Angående muddringsarbetena

Muddringsarbetena har pågått under hela hösten och en bit in på vintern. Enligt planerna skulle muddringsarbetena vara klara senast i början på januari 1997. Muddringsarbetena påbörjades i Köping och fortsatte därefter mot Södertälje för att så mycket arbete som möjligt skulle kunna genomföras innan isen blev ett problem. Av olika anledningar som samverkat har samtliga muddringsarbeten inte

Datum
1997-02-13

Vår beteckning

kunnat genomföras. Det återstår i dag att genomföra muddring och mammutering, d.v.s. grävning runt kablar, på slänter i Södertälje kanal och Linasundet, bilaga 4. Återstående tidsåtgång är beräknad till högst tre veckor. Förseningarna har berott på följande orsaker.

1. Den totala mängden muddermassor har ökat generellt i de olika områden i Mälaren och Södertälje kanal från det att mätningar gjordes 1992 fram till 1996-1997. Ökningen har medfört att en större mängd muddermassor än vad som tidigare var beräknat har muddrats bort i de aktuella områdena. Sammantaget har detta medfört en extra tidsåtgång med 3-4 veckor.

2. Muddermassorna har haft en lägre torrsubstans än beräknat. I stället för en beräknad vattenhalt på ungefär 30 % har den verkliga vattenhalten varit på ungefär 50-60 %.

Fördelar med att muddringsarbetena genomförs under första halvåret 1997

Till stöd för att ändringen av villkoret skall bifallas anförs att det inte uppstår någon skada eller annan olägenhet av större betydelse för allmänna intressen. De kostnader, skador och olägenheter som kan uppstå övervägs av fördelarna från allmän och enskild synpunkt.

I Stockholm tingsrätts dom nr DVA 77 anfördes två skäl till varför muddring endast skulle ske under vinterhalvåret. Det första skälet var att tungmetaller skulle så långt som möjligt skulle förhindras att komma in i näringsväven. Det andra skälet som anfördes i domen var att skadeverkningarna av sedimentspridningen minimerades om arbetet genomförs under vinterhalvåret. Angående båda dessa skäl görs gällande att det inte bör vara någon nackdel att arbetena slutförs under första halvåret 1997 och att bottenmassorna därefter får vara ifred, jämfört med att arbetet med muddringen återupptas under hösten 1997. Dessutom är det endast en mindre andel av det totala arbetet som återstår. Av en total muddringsmängd på ungefär 300.000 fastkubik återstår ungefär 20.000 fastkubik. Det är fastare och mindre förorenade massor som det återstår att muddra bort jämfört med vad som redan har bortmuddrats. Risken för att skada skall uppstå borde vara mindre även av de här anledningarna. Dessutom har Sjöfartsverkets undersökningar visat att det är upptagningen av muddermassor och inte tippningen av dem som påverkar grumligheten i störst utsträckning. I den här delen åberopas yttrande från Per Olof Skoglund, bilaga 5.

De minst förorenade muddermassorna har ännu inte bortforslats till tippningsplatsen. Dessa muddermassor har sparats till sist eftersom

Datum
1997-02-13

Vår beteckning

de skall användas för att täcka över de mest förorenade massorna, allt i enlighet med villkoren i Vatten- och Vattenöverdomstolens domar. Det borde innebära mindre skada om de mindre förorenade massorna kom på plats så snart som möjligt, så att de mest förorenade massorna kan täckas över.

Det mudderverk som använts vid muddringsarbetet ligger för närvarande stilla i Södertälje över vintern. Om arbetet kan återupptas så snart islossning har skett behöver inte Sjöfartsverket betala någon uppstartningsavgift. Det skulle alltså medföra en ekonomisk fördel för Sjöfartsverket om arbetet kunde slutföras under det första halvåret 1997. Detsamma gäller beträffande arbetet som måste genomföras enligt det kontrollprogram som överenskommits mellan Sjöfartsverket och flera andra myndigheter, se bilaga 6a-c. Om inte arbetet kan slutföras så snart det är praktiskt möjligt behöver provtagningarna fortgå under en längre period och kan i sådant fall inte avslutas förrän vintern 1998. Detta innebär ökade kostnader för Sjöfartsverket. Detsamma är fallet beträffande de prover som skall tas för att visa tippningens påverkan på bottenlevande djur och fisk ett år efter det att ett referensprov tagits. Skulle en förlängning enligt ansökan ej medges kan inte kontrollprogrammet i detta avseendet följas utan förskjuts ytterligare ett år.

Övrigt

Sjöfartsverket har för avsikt att sätta igång med det återstående muddringsarbetet så snart islossning har skett. Förhoppningsvis håller det milda vädret i sig så att arbetet kan slutföras under vinterhalvåret. Ansökan görs för det fall att isen ligger kvar så att arbetet inte blir klart under den tidsperiod som tillståndet gäller. Det är mycket önskvärt från Sjöfartsverket sida att domstolen handlägger den här ansökan så snabbt som möjligt.

Vid omprövningen gäller, enligt 15 kap. 10 §, i tillämpliga delar vad som stadgas om utförande av vattenföretag. I de delar prövningen av Sjöfartsverkets yrkande i den här ansökan berör omständigheter som behandlades vid den tidigare tillståndsprövningen, hänvisas till vad som anfördes i de handlingarna som ingavs i samband tillståndsprövningen i Stockholms tingsrätts mål VA 72/93, dom nr DVA 77. Hänvisningen omfattar bl. a. vilka fastigheter som berörs av vattenföretaget.

Roger Johansson
Verksjurist